

A Kingdom

Not Made With Hands

by Randolph Dunn

Ufalme Usiofanywa kwa Mikono

Utangulizi

Mwanadamu aliumbwa akiwa mwenye haki ya milele kwa mfano wa Mungu, si mfano wake kamili. "Yeye, Mungu, naye ameweka umilele ndani ya mioyo ya watu; lakini hawawezi kufahamu kile ambacho Mungu amefanya tangu mwanzo hadi mwisho." (Mhu 3:13) Mungu aliwaandalia Paradiso na kuwaagiza waidumishe Edeni, wazae na kuongezeka na WASILE tunda la mti wa ujuzi wa mema na mabaya kwa maana kwa kufanya hivyo watakufa. Haijulikani waliishi huko kwa muda gani, lakini wakati fulani baadaye walikula matunda ya mti huo, kwa hiyo, Mungu akawaondoa kutoka Edeni. Inaaminika huu ndio wakati ambapo Adamu na Hawa hawakuweza kula tena kutoka kwa Mti wa Uzima na kuishi milele.

Miaka mingi baadaye Mungu alimwagiza Ibrahimu mwadilifu aende mahali alipokuwa amemwandalia yeye na uzao wake, ambapo mojawapo ingebariki ulimwengu. Ilikuwa zaidi ya miaka 400 kabla ya wazao wa Abrahamu, Waisraeli, kufika katika nchi ambayo Abrahamu aliahidiwa. Wakiwa huko walikuwa wanatafuta mkombozi ambaye angeweza kusamehe dhambi. ikiwa walimtii.

Kwa utendaji wa Roho Mtakatifu Mungu alikuja kuishi duniani kama mwanadamu na kuwa sadaka pekee ya dhambi na "kuwaandalia mahali? Na mimi nikienda na kuwaandalia mahali, nitakuja tena na kuwachukua kwangu; (Yohana 14:3)

Kufuatia kifo cha Yesu kwa kusulubishwa na kufufuka Kwake, Alirudi Mbinguni na Siku ya Pentekoste "nikamwaga Roho yangu juu ya watu wote ... kila mtu atakayeliitia jina la Bwana ataokolewa" (Matendo 2:17, 21) si Wayahudi pekee. Mitume wa Kristo walitangaza Habari Njema - msamaha wa dhambi na wokovu sasa unapatikana kwa wanadamu wote wanaoweka tumaini na utii wao kwa Kristo kwa kufa kwa dhambi na kuzikwa katika damu yake, kuzamishwa katika maji - ubatizo. Kisha Mungu anawainua watu hawa watiifu waliosamehewa kutoka katika maziko yao akiwaweka katika ufalme usiofanywa kwa mikono. Ni lazima ujifunze neno la Mungu kwa ajili ya wokovu wako, na sio "kutegemea" tafsiri za wengine; kwa mfano, Uchapishaji wa BibleWay, maoni, kasisi, wachungaji au wahubiri. (Flp 2:13)

"Wakati ajapo Mwana wa Adamu, atawaweka kondoo mkono wake wa kuume, na mbuzi mkono wake wa kushoto. Kisha Mfalme atawaambia wale walioko mkono wake wa kuume, Njoni, mliobarikiwa na Baba yangu, urithi ufalme uliowekewa tayari tangu kuumbwa ulimwengu. (Mt 25:31-34)

Ahadi ya Mungu

Adamu na Hawa walitenganishwa na baba na muumba wao mwenye upendo, lakini Mungu alikuwa na mpango wa kumrudisha mwanadamu katika uhusiano huo mkamilifu. Alimwambia nyoka, Shetani, mdanganyifu na baba wa uongo, "Nami nitaweka uadui kati yako na huyo mwanamke, na kati ya uzao wako na uzao wake; huo utakuponda kichwa, na wewe utampiga

kisigino." (Mwanzo 3:15)

Maoni“Ponda kichwa chako” dhabihu ya upatanisho ya Kristo na ufufuo ulikomesha kifo cha milele kwa kuandaa msamaha. Ushindi juu ya dhambi na mauti, mshiko wa Shetani kwa mwanadamu, kwa wote wanaomwita Kristo kwa njia ya imani, imani, na ubatizo katika kifo chake. “Piga kisigino chake (cha uzao wa mwanamke)” ni jaribio la kuchukua maisha ya Yesu kwa kusulubiwa.

Baadaye kufuatia dhabihu ya Kaini isiyokubalika, Mungu alionya tena juu ya matokeo ya matendo ya uasi ya mwanadamu, “Kama ukitenda haki, hutakubaliwa? Lakini usipotenda lililo sawa, dhambi inakuotea mlangoni; (Mwanzo 4:7)

Maoni: Kaini hakusikiliza onyo la Mungu. Alitenda dhambi hata zaidi kwa kumuua Abeli ndugu yake. Matokeo ya matendo yake yalimfanya awe mzururaji au mkimbizi.

Katika siku za Nuhu, tunasoma "BWANA akaona jinsi maovu ya mwanadamu yalivyokuwa makubwa duniani, na kwamba kila kusudi analowaza moyoni mwake ni baya tu sikuzote." (Mwanzo 6:5)

Maoni: Mungu aliondoa uovu wote mbele yake kwa kuwaangamiza kwa maji watu wote duniani, isipokuwa Nuhu mwadilifu na familia yake.

Mungu alimfunulia Ibrahimu mawazo yake kuhusu Sodoma na Gomora. “BWANA akasema, Kwa sababu kilio juu ya Sodoma na Gomora ni kikubwa, na kwa sababu dhambi yao ni nzito sana, nitashuka sasa, nione kama wamefanya kabisa sawasawa na kilio kilichonijia; kama sivyo, nitajua. ... Ndipo BWANA akanyesha kiberiti na moto juu ya Sodoma na Gomora, kutoka kwa BWANA kutoka mbinguni, akaiangamiza miji hiyo, na nchi tambarare, na wenyeji wote wa miji hiyo, na vyote vilivyomea juu ya nchi. (Mwanzo 18:20-21 na 19:24-25)

Maoni: Mungu alisikia kilio chao ikionyesha kwamba Mungu anajua kila kitu kinachoendelea kati ya watu wa dunia. Katika kisa hiki, aliharibu Sodoma na Gomora pamoja na watu wao wabaya wote. Matukio haya yanaonyesha kwamba Mungu havumilii uovu, kutotii au dhambi na atachukua hatua dhidi ya wale wanaofanya hivyo, lakini si mara zote mara moja.

Kuanzia kwa Adamu na Hawa hadi kwa Yuda, msaliti wa Yesu, dhambi ilitawala kama ilivyo leo. Paulo kupitia Roho Mtakatifu alisema “Wote wamefanya dhambi na kupungukiwa na utukufu wa Mungu” ... “Kwa maana mshahara wa dhambi ni mauti, bali karama ya Mungu ni uzima wa milele katika Kristo Yesu Bwana wetu. (Warumi 3:23; 6:23)

"Kwa maana jinsi hii Mungu aliupenda ulimwengu hata akamtoa Mwanawe pekee, ili kila mtu amwaminiye asipotee, bali awe na uzima wa milele."(Yohana 3:16)

"Bwana hakawii kuitimiza ahadi yake, kama wengine wanavyokudhani kukawia; huvumilia kwenu, maana hapendi mtu ye yote apotee, bali wote wafikilie toba."(2 Petro 3:9)

Maswali

1. Ukirejezea Shetani, uzao wa mwanamke ungemponda kichwa.
Kweli ___ Uongo ___
2. Usipotenda haki dhambi ipo.
Kweli ___ Uongo ___
3. Dhambi huanzia ndani ya moyo wa mtu.
Kweli ___ Uongo ___
4. Mungu anasikia kilio cha mwanadamu dhidi ya uovu.
Kweli ___ Uongo ___
5. Watu wote wanatenda dhambi.
Kweli ___ Uongo ___

Sura ya 2

Zawadi ya Mungu -Yesu, Mtu

Ahadi zinazohusu Karama ya Mungu

Kuna unabii mwingi kuhusu Yesu katika Agano la Kale lakini kuna uwezekano gani wa kufanya utabiri 25 tu kuhusu mtu ambaye angezaliwa miaka mingi baadaye na kuwa na utabiri huu kuwa kweli? Dk. Hawley O. Taylor ametoa jibu hili: "Kuhusu matukio haya ya matukio yaliyotabiriwa kwa ajili ya Masihi wa Israeli ambaye angekuja, kama nafasi za kufaulu zingekuwa hata katika kesi ya kila mmoja, hiyo ni p (uwezekano) ni sawa na katika kila hali, basi uwezekano wa jumla kwamba matukio yote yangepata utimizo wake kwa mtu mmoja ungekuwa na p^n sawa na 2 lakini moja (Milioni 33, ambapo n sawa na 25) kati ya matukio haya yote yaliyotabiriwa yanatimia ikiwa yalikuwa ni mambo ya kubahatisha tu. Sasa kutazama kwa unabii huu kuhusu Kristo kunaonyesha kwamba hakuna hata nafasi ya kufaulu, kwa maana katika baadhi ya matukio ni jambo lisilowezekana kabisa kwamba tukio hilo lingeweza kutokea kabisa (kama mtoto kuzaliwa bila baba wa kibinadamu ungekuwa na usawa unabii unaotimia ungekuwa pn sawa $(1/5)^n$ au nafasi moja kati ya trilioni elfu ikiwa n ni sawa na 25. (Modern Science and Christian Faith, p. 178) Hata kama unabii kuhusu kuzaliwa na bikira utaondolewa, idadi inabakia kuwa kubwa sana kiasi cha kudhania kwamba hii ilitokea kwa bahati mbaya kutoka kwa Ukristo wa Kisasa, Ukristo na Utimilifu wa Imani. 179-183.

- a. Kufuatia kutotii kwa Adamu na Hawa Mungu alimwambia Shetani "Nitaweka uadui kati yako na huyo mwanamke, na kati ya uzao wako na uzao wake; huo utakuponda kichwa,

na wewe utampiga kisigino.” (Mwanzo 3:15)

- b. Miaka mingi baada ya gharika Mungu alimwita Ibrahimu atoke Uru wa Wakaldayo na kwenda katika nchi ya Kanaani akisema “Nitakufanya wewe kuwa taifa kubwa, nami nitakubariki; ...

Unabii unaohusu Karama ya Mungu

Baadhi ya Unabii Hususa

- a. Danieli akifasiri ndoto ya Mfalme Nebukadneza ya sanamu ya dhahabu, fedha, chuma na udongo alisema: “Na katika siku za wafalme hao Mungu wa mbinguni atausimamisha ufalme ambao hautaangamizwa milele. (Danieli 2:44)
- b. Isaya alisema, “Sikieni sasa, enyi nyumba ya Daudi! (Isa 7:13-14)
- c. *“Mungu alimtuma malaika Gabrieli aende Nazareti, mji wa Galilaya, kwa mwanamwali bikira aliyekuwa ameposwa na mtu, jina lake Yusufu, wa ukoo wa Daudi, na jina lake bikira huyo ni Mariamu.(Luka 1:26-28; 35)*
- d. *“Malaika akajibu, Roho Mtakatifu atakujilia juu yako, na nguvu zake Aliye juu zitakufunika kama kivuli; kwa hiyo hicho kitakachozaliwa kitaitwa kitakatifu, Mwana wa Mungu.” ... “na malaika akamwambia Yusufu, Bikira (Mariamu) atachukua mimba na atamzaa mwana, nao watamwita Imanueli’—maana yake, ‘Mungu pamoja nasi.’”(Mt 1:23)*
- e. Mungu alitangaza (kwa Mariamu na Yosefu) kabla ya kuzaliwa kwa Yesu kwamba Yeye angeitwa “Mwana wa Aliye Juu Zaidi.” (Luka 1:32)

Mungu alijiondoa kimakusudi asili yake ya uungu, akaondoka Mbinguni, akawa mwili na kuishi miongoni mwa viumbe vyake vilivyoubwa.

Kuzaliwa kwa Yesu

“Mariamu mama yake alikuwa ameposwa na Yusufu, lakini kabla hawajakutana pamoja alionekana ana mimba kwa uweza wa Roho Mtakatifu, kwa kuwa Yusufu, mumewe, alikuwa mtu mwadilifu, hakutaka kumwaibisha hadharani, aliamua kumwacha kimya kimya. Yosefu, mwana wa Daudi, usiogope kumchukua Mariamu mke wako, kwa maana mimba yake ni kwa uweza wa Roho Mtakatifu. Atazaa mwana, nawe utamwita jina lake Yesu, kwa sababu yeye ndiye atakayewaokoa watu wake na dhambi zao.” (Mathayo 1:18-21) Wakati huo huo, Yesu atamzaa mtoto wa kiume na wa kike.

“Hayo yote yalitukia ili lile Bwana alilosema kwa njia ya nabii litimie: ‘Bikira atachukua mimba naye atamzaa mtoto mwanamume, nao watamwita Imanueli, maana yake, Mungu pamoja nasi.’” (Mathayo 1:23) “Haya yote yalitukia ili litimie lile Bwana alilolisema kwa kinywa cha nabii: ‘Bikira atachukua mimba naye atazaa mwana, nao watamwita Imanueli, maana yake, Mungu pamoja nasi.’”

Themazingira ambayo Yesu alizaliwa yalikuwa jamii iliyofungwa, watu waliojiona kuwa bora kuliko watu wengine wote. Walikuwa ni Wayahudi na waliona fahari kubwa kuwa ni Wana wa Ibrahim, watu wateule wa Mungu. 'Ibrahimi ndiye baba yetu' (Yohana 8:38). Waliwachukia sana Wasamaria kwa kuwa waliwaona kuwa nusu-zao, Wayahudi walioiacha Sheria ya Musa wakati wa utekwa Babiloni. Chuki yao ilikuwa kubwa sana wangepanya kila njia ili wasikanyage katika nchi ya Wasamaria. Wakaaji wa Kirumi hawakuwa tofauti na Myahudi yeyote aliyeshirikiana na "wakaaji hao" alikuwa "mwenye dhambi;" kwa mfano, Mathayo, mtoza ushuru.

Pia walikuwa washika sheria kwa kiwango cha juu zaidi. Walihakikisha kwamba wanatimiza maandishi ya sheria, si lazima dhamira, ili kupata ahadi za Mungu. Kwa mfano, Musa aliwataka watoe zaka na kutoa sehemu ya kumi. Ili kuhakikisha kwamba walitoa sehemu ya kumi lakini hawakuzidisha, walihesabu mbegu za mimea na kutoa sehemu ya kumi na sehemu ya kumi tu.

Rumi aliwataka Wayahudi kubeba mzigo wa askari kwa maili moja. Kwa hiyo, Wayahudi waliweka alama ili kuhakikisha hawaendi mbali zaidi. Kumbuka Yesu alisema kwamba mtu akikulazimisha kwenda maili moja; nenda naye wawili. (Mathayo 5:41)

Katika utamaduni huu alikuja Masihi, Mtiwa-Mafuta, Kristo. Wayahudi waliamini kwamba atakapokuja, angeurudisha ufalme wa kidunia wa Israeli kwenye 'haki yake uliyopewa na Mungu' ya mamlaka na heshima. Masihi wao angekuwa Mfalme wa Wayahudi na kutawala kama Daudi.

Walichokisema Waandishi wa Karne ya Kwanza

Yesu

"Baba aliyenipeleka mwenyewe ameshuhudia juu yangu, kwamba ninyi hamjapata kusikia sauti yake, wala kuona sura yake, wala neno lake halikai ndani yenu, kwa maana ninyi hamwamini yeye aliyemtuma.(Yohana 5:37-39)

Mtume Petro

Wakristo huvaa jina la Kristo kwa sababu Kristo ndiye Bwana wao, Mwalimu, Kiongozi, Mwokozi, Mkombozi, Kielelezo, Kuhani Mkuu, Tumaini, Dhabihu kwa ajili ya dhambi na mengi zaidi. Msingi wa mwamba wa imani yetu ni ukweli wa ungamo la Petro - "Wewe ndiwe Kristo, Mwana wa Mungu aliye hai." (Mathayo 16:16) Yesu ni halisi na Biblia ni ya kweli. Yote yanayohitaji kujulikana kuhusu Yesu yanapatikana katika Biblia. Historia yote ya mwanadamu inamzunguka Yeye. Yesu ndiye mhusika mkuu wa tamthilia ya mwanadamu. Haishangazi kwamba historia ya ulimwengu imegawanywa katika vipindi viwili vya wakati: kabla ya Kristo (BC) na baada ya Kristo (AD).

Mtume Yohana

"Hapo mwanzo kulikuwako Neno, naye Neno alikuwako kwa Mungu, naye Neno alikuwa Mungu. Alikuwako kwa Mungu hapo mwanzo. Vyote vilifanyika kwa huyo; pasipo yeye hakikufanyika

chochote. Ndani yake ndimo ulimokuwa uzima, nao ule uzima ulikuwa nuru ya watu. Nayo nuru yang'aa gizani, lakini giza halikuielewa. Alikuwa mtu aliyetumwa kutoka kwa Mungu; jina lake lilikuwa Yohana; naye alikuja kuwa shahidi kwa yeye mwenyewe. wala si nuru; alikuja kuwa shahidi wa ile nuru tu.(Yohana 1:1-13)

“Hayo yote yalifanyika ili kila aliyempokea aliwapa uwezo wa kufanyika watoto wa Mungu, ndio wale waliaminio jina lake; watoto waliozaliwa si kwa jinsi ya asili, wala si kwa mapenzi ya mwili, wala kwa mapenzi ya mume, bali kwa Mungu.(Yohana 1:12-13)

“Neno alifanyika mwili, akakaa kwetu, nasi tukauona utukufu wake, utukufu wake yeye pekee aliyetoka kwa Baba; amejaa neema na kweli.(Yohana 1:14)

Yohana Mbatizaji

“Yeye(Yohana) akapaza sauti, akisema, Huyu ndiye niliyenena habari zake, ya kwamba, Ajaye nyuma yangu amenipita kwa sababu alikuwa kabla yangu. Kutokana na utimilifu wa neema yake, sisi sote tumepokea baraka moja baada ya nyingine. Maana torati ilitolewa kwa mkono wa Musa; neema na kweli zilikuja kwa njia ya Yesu Kristo. Hakuna mtu aliyemwona Mungu wakati wo wote; (Yohana 1:15-18)

“Siku iliyofuata John(Yohana Mbatizaji) akamwona Yesu akija kwake, akasema, Tazama! Mwana-Kondoo wa Mungu aichukuaye dhambi ya ulimwengu!” (Yohana 1:29-30)

Gavana wa Kirumi, Pilato

“Basi Pilato akaingia tena ndani ya ikulu, akamwita Yesu, akamwuliza, Wewe ndiwe mfalme wa Wayahudi? 'Je, hilo ni wazo lako mwenyewe,' Yesu akauliza, 'au wengine walizungumza na wewe kunihusu mimi?' 'Je, mimi ni Myahudi?' Pilato akajibu, 'Ni watu wako na makuhani wako waliokukabidhi kwangu. Yesu alisema, 'Ufalme wangu si wa ulimwengu huu, watumishi wangu wangepigana kuzuia kukamatwa kwangu na Wayahudi.' 'Wewe ni mfalme basi!' Pilato akajibu, “Umesema kweli kwamba mimi ni mfalme kwa ajili ya hayo, na kwa ajili ya hayo nalikuja ulimwenguni ili niishuhudie ile kweli. 'Ukweli ni nini?' Pilato akauliza.(Yohana 18:33-38)

Wayahudi walisisitiza

“Sisi tunayo sheria, na kulingana na sheria hiyo lazima afe, kwa sababu alidai kuwa Mwana wa Mungu.' Pilato aliposikia hayo, akazidi kuogopa, akarudi ndani ya ikulu, akasema, Unatoka wapi? alimwuliza Yesu, lakini Yesu hakumjibu, 'Je, unakataa kusema nami?' Pilato akasema, 'Je, hujui ninayo mamlaka ya kukufungua au kukusulubisha?' Yesu akajibu, Hungekuwa na mamlaka juu yangu kama usingepewa kutoka juu kwa hiyo, yeye aliyenitia mikononi mwako ana hatia kubwa zaidi.(Yohana 19:7-11)

Sala ya Yesu

“Yesu alitazama mbinguni na kuombaBaba; wakati umefika. Mtukuze Mwana wako, ili Mwanao apate kukutukuza wewe. Kwa maana umempa mamlaka juu ya watu wote ili awape uzima wa

milele wale wote uliomba. Sasa uzima wa milele ndio huu: Wakujue wewe, Mungu wa pekee wa kweli, na Yesu Kristo uliyemtuma. Nimekuletea utukufu duniani kwa kuimaliza kazi uliyonipa niifanye. Na sasa, Baba, unitukuze mbele yako kwa utukufu ule niliokuwa nao pamoja nawe kabla ya ulimwengu kuumbwa.”(Yohana 17:1-5)

Yule towashi akamwambia Phillip

“Akajibu, akasema, ‘Ninaamini kwamba Yesu Kristo ni Mwana wa Mungu.” (Matendo 8:37)

Thallus

Mathayo asema: “Wakawa wamemsulubisha ... na wakaketi, wakamlinda huko ... tangu saa sita mpaka saa tisa giza likaingia katika nchi yote.” (Mathayo 27:35-36; 45-46)

Marko alisema hivi: “Saa sita, giza likaingia katika nchi yote hata saa tisa.” (Marko 15:33)

Thallus, mwanahistoria mzaliwa wa Msamaria ambaye aliishi na kufanya kazi huko Roma yapata mwaka wa 52 BK, alinukuliwa na Julius Africanus, mwanakronografia Mkristo wa mwishoni mwa karne ya pili. 1 "Thallus, katika kitabu cha tatu cha historia yake, anafafanua giza hili kama kupatwa kwa jua." Africanus alisema pingamizi lake kwa ripoti hiyo akisema kwamba kupatwa kwa jua hakuwezi kutokea wakati wa mwezi mzima, kama ilivyokuwa wakati Yesu alipokufa wakati wa Pasaka. Nguvu ya kurejelea Thallus ni kwamba hali za kifo cha Yesu zilijulikana na kujadiliwa katika Jiji la Imperial mapema katikati ya karne ya kwanza. Ukweli wa kusulubishwa kwa Yesu lazima uwe ulikuwa unajulikana sana kufikia wakati huo, kwa kiwango ambacho makafiri kama Thallus walifikiri ni muhimu kuelezea suala la giza kama jambo la asili. ... Kwa kushangaza, jitihada za Thallus zimegeuzwa kuwa mkondo mkuu wa uthibitisho wa kihistoria kwa Yesu na kwa kutegemewa kwa maelezo ya Marko kuhusu giza wakati wa kifo chake.” 2

Mara Bar-Serapion

“Nakala moja katika Jumba la Makumbusho la Uingereza huhifadhi maandishi ya barua iliyotumwa kwa mwanawe na Mwasiria aitwaye Mara Bar-Serapion.” Baba huyo alionyesha upumbavu wa kuwatesa watu wenye hekima kama vile Socrates, Pythagoras, na mfalme mwenye hekima wa Wayahudi, ambayo muktadha unaonyesha kwa wazi kuwa Yesu. ya Samos faida kutoka kwa kuchoma pythagoras? Katika muda mfupi ardhi yao ilifunikwa na mchanga. Je! Wayahudi walipata faida gani kutokana na kutekeleza mfalme wao? Ilikuwa tu baada ya hapo kwamba ufalme wao ulifutwa. Mungu alilipiza kisasi hawa watu watatu wenye busara: Waathene walikufa kwa njaa; Wamamia walizidiwa na bahari; Wayahudi, waliharibiwa na kuendeshwa kutoka kwa ardhi yao, wanaishi katika utawanyiko kamili. ... Wala Mfalme mwenye busara hakukufa kwa uzuri; Yeye aliishi katika mafundisho ambayo alikuwa ametoa.” 3

Cornelius Tacitus

Mwanahistoria wa Kirumi aliyeishi karibu mwaka wa 50 BK hadi 100 BK aliandika kuhusu moto wa Nero. "Kwa hiyo, ili kuondoa ripoti hiyo, Nero alifunga hatia hiyo na kuwatesa sana kundi

lililochukiwa kwa ajili ya machukizo yao, lililoitwa Wakristo na watu wengi. Christus, ambaye jina hilo lilitoka kwake, alikabiliwa na adhabu kali sana wakati wa utawala wa Tiberio mikononi mwa mmoja wa watawala wetu, Pontio Pilato." 4

Plinius Secundus

Gavana wa Kirumi katika mwaka wa 112 BK alimwandikia Mtawala Trajan "Wao [Wakristo] walikuwa na desturi ya kukutana siku fulani iliyopangwa kabla ya nuru, walipomwambia Kristo wimbo wa taifa kama Mungu na wakajifunga kwa kiapo cha kutofanya tendo lolote la uovu ... na baada ya hapo ilikuwa desturi yao kutengana, na kisha kukutana tena ili kula chakula cha kawaida, bali chakula." 5

Seutonius

Mwanahistoria na afisa wa mahakama wa Imperial House wakati wa utawala wa Hadrian aliandika kuhusu AD 120 katika Life of Claudius. "Wayahudi walipokuwa wakifanya fujo za kila mara kwa msukumo wa Krestus, yeye (Klaudio) aliwafukuza kutoka Roma." 6 Edward C. Wharton kisha asema "Sababu ya umaarufu wa nukuu hii inatokana na uhakika wa kwamba Luka, miaka sitini hivi mapema, alikuwa ameandika kisa hichohicho kuwa sababu ya mtume Paulo kufunga nira na wenzi wa ndoa Wakristo walioitwa Akila, 1-2 tena katika Kristo. muktadha wa kihistoria unazingatiwa katika fasihi isiyo ya kibiblia." 7

Flavius Josephus

Josephus ana uchunguzi wa kuvutia. "Ikatokea wakati kama huo Yesu, mtu mwenye hekima, kama tukimwita mtu; kwa kuwa alikuwa mtendaji wa ajabu, mwalimu wa watu wanaoipokea kweli kwa furaha. Akawashinda Wayahudi wengi na Wagiriki wengi pia. Mtu huyu alikuwa Masihi. Na Pilato alipokwisha kumhukumu msalabani kwa kushawishiwa na viongozi wetu, wale waliompenda tangu siku ya kwanza hawakuwa na nabii tena. alitabiri na kusema mambo mengine mengi ya ajabu juu yake na hata sasa jamii ya Wakristo, inayoitwa kwa jina lake, bado haijafa. 8

Waandishi wa Mapema wa Kiyahudi na Wamataifa

Nukuu ifuatayo kutoka kwa FF Bruce inafupisha hili kwa uwazi sana. "Chochote kingine kinachoweza kufikiriwa juu ya uthibitisho kutoka kwa waandishi wa mapema wa Kiyahudi na Wasio Wayahudi ... angalau inathibitisha, kwa wale wanaokataa ushuhuda wa maandishi ya Kikristo, tabia ya kihistoria ya Yesu mwenyewe." Waandishi wengine wanaweza kuchezea dhana ya 'hadithi ya Kristo,' lakini hawafanyi hivyo kwa msingi wa uthibitisho wa kihistoria.wanahistoria wanaoeneza nadharia za 'hekaya za Kristo'." 9

Maelezo ya chini

1. FF Bruce, Nyaraka za Agano Jipya, Eerdmens, p. 113.
2. Edward C. Wharton, Ukristo: A Clear Case of History Howard p. 7.
3. British Museum Syriac Bi., FF Bruce, Jesus and Christian Origins Outside the New Testament, p. 31.

4. Hadithi na Hadithi, 15:44. Kutoka Britannica Great Books, Vol. 15, uk. 168.
5. Nyaraka, 10:96.
6. Maisha ya Klaudio, 25:4
7. Edward C. Wharton, Ukristo: Kesi ya Wazi ya Historia, Howard p. 11.
8. Mambo ya kale, 18,3. 3.
9. FF Bruce, Nyaraka za Agano Jipya. Uk. 119. iliyonukuliwa na Edward C. Wharton katika kitabu chake Christianity: A Clear Case of History

Maneno na Matendo kuhusu Karama ya Mungu

Yesu alipobatizwa, na kuzamishwa, na Yohana katika Mto Yordani, mbingu zilifunguka: “Na Roho Mtakatifu akashuka juu yake kwa umbo la njiwa, na sauti ikatoka mbinguni, ikisema, Wewe ndiwe Mwanangu mpendwa wangu, nimependezwa nawe.” (Luka 3:22) Yesu alibatizwa na kuzamishwa na Yohana katika Mto Yordani.

"Ibilisi akamwambia, Ikiwa wewe ni Mwana wa Mungu, liamuru jiwe hili liwe mkate." (Luka 4:3)

“Siku zile alikuja Yohana Mbatizaji akihubiri katika nyika ya Uyahudi, akisema, Tubuni, kwa maana ufalme wa mbinguni umekaribia. Huyu ndiye aliyenenwa na nabii Isaya.(Mt 3:1-3)

Yohana akamwona Yesu akija kwake, akasema, Tazama, Mwana-Kondoo wa Mungu, aichukuaye dhambi ya ulimwengu. (Yohana 1:29-30)

“Mara Yesu alipokwisha kubatizwa alipanda kutoka majini, mara mbingu zikafunguka, akamwona Roho wa Mungu akishuka kama njiwa na kutua juu yake. Na sauti kutoka mbinguni ikasema, Huyu ni Mwanangu mpendwa, ninayependezwa naye.(Mt 3:16-17)

“Mjaribu (Shetani) akaja kwake na kusema, ‘Ikiwa wewe ni Mwana wa Mungu, yaambie mawe haya yawe mikate.’” (Mt 4:3)

"Yule mwanamke (mwanamke Msamaria) akasema, 'Najua ya kuwa Masihi' (aitwaye Kristo) 'anakuja, naye atakapokuja, atatueleza kila kitu.' Ndipo Yesu akasema, Mimi ninayesema nawe ndiye." (Yohana 4:25-26)

Kwa miaka kadhaa Yesu alifundisha akiwa na mamlaka akithibitisha ujumbe wake kwa miujiza, ishara na maajabu kama vile kuwafanya vipofu kuona, viziwi kusikia, viwete kutembea na kufufua wafu kwenye uhai tena.

“Yesu aliwauliza wanafunzi wake “‘Lakini vipi na ninyi?’ akauliza 'Ninyi mnasema mimi ni nani?’

Simoni Petro akajibu, Wewe ndiwe Kristo, Mwana wa Mungu aliye hai. Yesu akajibu, "Heri wewe, Simoni mwana wa Yona, kwa maana hii haikufunuliwa kwako na mwanadamu, bali na Baba yangu aliye mbinguni. Nami nakuambia, wewe ndiwe Petro, na juu ya mwamba huu nitalijenga kanisa langu, wala milango ya kuzimu haitalishinda. nitakupa wewe funguo za ufalme wa mbinguni; lo lote utakalolifunga duniani, litakuwa limefungwa mbinguni, na lo lote utakalolifungua duniani, litakuwa limefunguliwa mbinguni."(Mathayo 16:15-19)

Maoni: "Juu ya mwamba huu" - ukweli kwamba Yesu alikuwa na ni Mwana wa Mungu ndio msingi wa "Kanisa Langu." "Hadesi" ni makao ya muda ya roho za wafu. Kifo hakitalishinda Kanisa la Kristo.

Alionyesha wazi zaidi wakati Ufalme Wake ungekuja kwa kuwa "aliwaambia, 'Kweli nawaambieni, baadhi ya watu wanaosimama hapa hawataonja kifo kabla ya kuuona ufalme wa Mungu ukija kwa nguvu.'" (Marko 9:1) Wakati huo huo, Yesu alizungumza kwa uwazi zaidi kuhusu wakati ambao Ufalme wake ungekuja.

Maoni: Kristo angekuwa anaanzisha kanisa lake wakati wa maisha ya baadhi ya wasikilizaji wake. Kisha alitoa maisha yake kimakusudi kama sadaka ya dhambi, dhabihu, ili kulipia dhambi ya mwanadamu kwa kuruhusu serikali ya Kirumi kumsulubisha. Walimzika katika kaburi salama na walinzi ili kuzuia wizi wa mwili wake wa kawaida. Lakini Mungu, Baba, alimfufua siku ya tatu kabla ya mwili wake kuoza, akishinda kifo na kaburi.

"Yapata saa tisa Yesu akapaza sauti yake kwa nguvu, Eloi, Eloi, lama sabakthani, maana yake, Mungu wangu, Mungu wangu, mbona umeniacha? Baadhi ya watu waliosimama pale waliposikia, walisema, Anamwita Eliya. Mara mmoja wao akakimbia, akaijaza na siki, akaiweka juu ya mti, akampa Yesu anywe. Yesu akalia tena kwa sauti kuu, akaitoa roho yake."(Mt 27:46-50)

"Wanafunzi wake walikuwamo tena nyumbani, na Tomaso alikuwa pamoja nao, ingawa milango ilikuwa imefungwa, Yesu akaja akasimama kati yao, akasema, Amani iwe kwenu! Kisha akamwambia Tomaso, lete kidole chako hapa; Tomaso akamwambia, Bwana wangu na Mungu wangu!"(Yohana 20:26-28)

Siku arobaini baadaye kurudi kwake Mbinguni kulishuhudiwa na mitume. Roho Mtakatifu alitumwa kuwaongoza katika kuhubiri na kurekodi Injili, uweza wa Mungu uletao wokovu. Hapo awali, Wayahudi wengi na baadaye Wasio Wayahudi wengi walimkubali Yesu kuwa Mungu, Kristo (Mtiwa-Mafuta). Mashahidi wengi katika Uyahudi, Galilaya, na Samaria walioishi alipokuwa akiishi na kufundisha, walishuhudia juu ya kurudi kwake kwa uzima (ufufuo) na kurudi kwake

Mbinguni (kupaa).

Msingi wa "Kanisa Langu"

"Ni kwa jina la Yesu Kristo wa Nazareti, ambaye ninyi mlimsulubisha lakini ambaye Mungu alimfufua kutoka kwa wafu, mtu huyu anasimama mbele yenu akiwa amepona." Yeye (Yesu) ndiye 'jiwe mlilokataa ninyi waashi, ambalo limekuwa jiwe kuu la msingi. Wokovu haupatikani kwa mwingine awaye yote, kwa maana hapana jina jingine chini ya mbingu walilopewa wanadamu litupasalo sisi kuokolewa kwalo." (Matendo 4:10-12)

"WHO(Yesu wa Nazareti) naye kwa jinsi asili yake ni Mungu, hakuona kule kuwa sawa na Mungu kuwa ni kitu cha kushikamana nacho, bali alijifanya kuwa si kitu, akatwaa namna ya mtumwa, akawa ana mfano wa wanadamu. (Wafilipi 2:6-7)

Maoni: Mungu, Mwana, alichagua kuwa mwili wa nyama katika umbo la Yesu ili kuishi kati ya wanadamu na kukabiliana na majaribu, majaribu na kukataliwa na viumbe wale wale aliowaumba. Mada hii inazungumziwa katika Mtu Ambaye Alikuwa Mungu by BibleWay Publishing.

Kristo ndiye msingi wa kanisa. Waefeso 2:20: "Mmejengwa juu ya msingi wa mitume na manabii, naye Kristo Yesu mwenyewe ni jiwe kuu la pembeni"; 1 Wakorintho 3:11: "Kwa maana hakuna mtu awezaye kuweka msingi mwingine, isipokuwa ni ule uliokwisha kuwekwa, ambao ni Yesu Kristo" na 2 Timotheo 2:19: "Lakini msingi ulio imara wa Mungu umesimama, wenye muhuri hii, Bwana awajua walio wake.

"Naomba macho ya mioyo yenu yatiwe nuru, mjue tumaini la mwito wake jinsi lilivyo; utajiri wa utukufu wa urithi wake katika watakatifu jinsi ulivyo; na ukuu wa ukuu wa uweza wake kwetu sisi tuaminio jinsi ulivyo; mambo hayo ni kwa kadiri ya utendaji wa uweza wa nguvu zake alioufanya katika Kristo, alipomfufua kutoka kwa wafu, na kuketi juu ya uweza wake wa mbinguni, na kuketi juu ya ufalme wake wa kuume, na kuketi juu ya ulimwengu wa roho, na kuketi juu ya uweza wake wote wa mbinguni; mamlaka, na kila jina litajwalo, si katika ulimwengu huu tu, bali na katika ule ujao, yaani, wakati wa milele; akavitia vitu vyote chini ya miguu yake, akamweka kuwa kichwa juu ya vitu vyote kwa ajili ya kanisa, ambalo ndilo mwili wake, ukamilifu wake anayekamilika kwa vyote katika vyote.(Waefeso 1:18-23)

Baada ya Yesu kupaa mbinguni mitume walirudi Yerusalemu kama alivyokuwa amewaamuru. Wayahudi wengi walikuwa wamekusanyika Yerusalemu, kwa sababu ilikuwa Pentekoste. "Hata ilipotimia siku ya Pentekoste walikuwako wote mahali pamoja. Ghafila, sauti kama hiyo ikatoka mbinguni, ikaijaza nyumba yote waliyokuwa wameketi; zikaonekana kwao ndimi kama za moto, zikagawanyika, zikakaa juu ya kila mmoja wao. Wote wakajazwa Roho Mtakatifu, wakaanza kusema kwa lugha nyingine, kama Roho alipokuwa akiwatolea kunena. (Matendo 2:1-4)

Sauti ya upepo mkali ilileta umati mkubwa kwa mitume waliokusanyika. Petro na mitume wengine walitumia fursa hiyo kuwakumbusha yale ambayo wao na viongozi wao wa kidini walikuwa wamefanya, wakisema, “Basi Israeli wote na wawe na hakika juu ya hili: Mungu amemfanya huyu Yesu mliyemsulibisha kuwa Bwana na Kristo. Watu waliposikia hayo, wakachomwa mioyo yao, wakamwambia Petro na wale mitume wengine, Ndugu zangu, tufanye nini? Petro akajibu, ‘Tubuni mkabatizwe kila mmoja wenu kwa jina la Yesu Kristo, mpate ondoleo la dhambi zenu, nanyi mtapokea kipawa cha Roho Mtakatifu, na kwa ajili ya watoto wenu, na kwa wote walio mbali (watu wote) – kwa wote ambao Bwana Mungu wetu atawaita.’” (Matendo 2:36-39)

Maoni: "Rtoba" si hisia tu; haina kutokuwa na uhakika wa mihemko na hisia. (Al Maxey katika Tafakari)

Maoni: “Kubatizwa” lilitafsiriwa kutoka kwa neno la Kigiriki baptizo lenye maana ya kuzamisha, kuzamisha, kutumbukiza chini. Baptizo isichanganywe na maneno ya Kiyunani; *Rantizo*, ikimaanisha kunyunyuzia, au kwa neno la Kigiriki cheo linalomaanisha kumiminajuu.

"Yesu huyu ndiye jiwe lililokataliwa na ninyi waashi, ambalo limekuwa jiwe kuu la msingi. Wala hakuna wokovu katika mwingine awaye yote, kwa maana hapana jina jingine chini ya mbingu walilopewa wanadamu litupasalo sisi kuokolewa kwalo." (Matendo 4:11-12)

Wayahudi wengi katika Siku ya Pentekoste, wakitambua hali yao ya dhambi, waliweka tumaini lao kwa Kristo kwa kumwita Mungu awasamehe kwa kuzamishwa katika maji (ubatizo) katika kifo cha Kristo, kisha Mungu akawafufua kutoka katika maziko yao katika maji na kuwaongeza kwa wanafunzi wake kwa njia hiyo kuanzisha mwili wake wa wenye dhambi waliosamehewa, yaani, kanisa lake.

"Basi wale waliolipokea neno lake wakabatizwa; na siku ile wakaongezeka watu wapata elfu tatu. Wakawa wakidumu katika fundisho la mitume, na katika ushirika, na katika kuumega mkate, na katika kusali." (Matendo 2:41-42)

"Na siku baada ya siku walikuwa wakidumu kwa nia moja ndani ya hekalu, wakimega mkate nyumba kwa nyumba, na kushiriki milo yao kwa furaha na unyofu wa moyo, wakimsifu Mungu, na kuwapendeza watu wote." (Matendo 2:46-47)

Yakobo, akiwahutubia wale WALIO KATIKA KRISTO, alisema hivi: “Heri mtu astahimiliye majaribu; Kwa maana Mungu hawezi kujaribiwa na maovu, wala yeye hamjaribu mtu yeyote; (Yakobo 1:12-15)

Maoni: Tukijua kuna matokeo ya dhambi, mimi na wewe tunahitaji kusamehewa, kukombolewa, kupatanishwa, na kurudishwa katika uhusiano wa haki na Mungu. Wale waliosamehewa wanawekwa katika Ufalme ambao haujafanywa kwa mikono. Kufuatia

upatanisho huu kwa uhusiano wa Mungu, ni lazima mtu akue na kufanana na Mungu Waliokuwa nao hapo mwanzo kwa kujifunza ujumbe wa Kristo, Biblia.

"Bwana hakawii kuitimiza ahadi yake, kama wengine wanavyokudhani kukawia; bali huvumilia kwenu, maana hapendi mtu ye yote apotee, bali wote wafikilie toba."(2 Petro 3:9)

"Huzuni ya jinsi ya Mungu huleta toba liletalo wokovu lisiloacha majuto, bali huzuni ya kidunia huleta mauti."(2 Wakorintho 7:10)

"Kwa maana imetupasa sisi sote kudhihirishwa mbele ya kiti cha hukumu cha Kristo, ili kila mtu apokee impasayo kwa mambo aliyoyatenda alipokuwa katika mwili, kwamba ni mema au mabaya."(2 Wakorintho 5:10)

"Kwa maana ikiwa tulipokuwa adui zake tulipatanishwa naye kwa mauti ya Mwana wake, si zaidi sana baada ya kupatanishwa tutaokolewa kwa uzima wake!"(Warumi 5:10-11)

"Hata imekuwa, mtu akiwa ndani ya Kristo amekuwa kiumbe kipya; ya kale yamepita tazama! Haya yote yametoka kwa Mungu, aliyetupatanisha sisi na nafsi yake kwa Kristo, naye alitupa huduma ya upatanisho, yaani, Mungu alikuwa akiupatanisha ulimwengu na nafsi yake katika Kristo, bila kuzihesabu dhambi za wanadamu; naye ametia ndani yetu neno la upatanisho.(2 Wakorintho 5:17-19)

Maoni: "Kiumbe kipya" ni uumbaji wa kiroho wa wenye dhambi waliosamehewa waliofanywa makuhani ili kumtumikia Mungu. Uumbaji wa kwanza, mwanadamu wa kimwili, alifanywa kutokana na asili ya dunia. Uumbaji huu mpya umefanywa kutokana na neema ya Mungu, na imani ya mwanadamu, tumaini, na utii.

"Nimewaambieni mambo haya, ili mpate kuwa na amani ndani yangu, katika ulimwengu huu mtakuwa na taabu, lakini jipeni moyo, mimi nimeushinda ulimwengu." ... "Baada ya kusema hayo Yesu alitazama mbinguni na kuomba: 'Baba, wakati umefika, mtukuze Mwana wako, ili Mwana wako akukuze wewe. wewe, Mungu wa pekee wa kweli, na Yesu Kristo uliyemtuma.'"(Yohana 16:33, 17:1-4)

Kwa kuwa Yesu ni zawadi ya Mungu ya uzima wa milele, mtu anapaswa kufanya nini ili kukubali zawadi hiyo? Siku ya Pentekoste, siku 40 baada ya kurudi kwa Yesu Mbinguni, Petro alijibu swali hili, na Roho ikamiminwa juu ya watu wote. "Mungu alikuwa amemuahidi (Daudi) kwa kiapo ya kwamba atamweka mmoja wa wazao wake kwenye kiti chake cha enzi. Akiyaona mambo yaliyokuwa mbele yake, alinena habari za ufufuo wa Kristo, ya kwamba hakuachwa kuzimu, wala mwili wake haukuona uharibifu. (Matendo 2:30-33)

"Basi, Israeli wote na wawe na hakika juu ya hili: Mungu amemfanya huyu Yesu mliyemsulibisha kuwa Bwana na Kristo.' Watu waliposikia hayo, wakachomwa mioyo yao, wakamwambia Petro

na wale mitume wengine, Ndugu zangu, tufanye nini? Petro akajibu, 'Tubuni mkabatizwe kila mmoja wenu kwa jina la Yesu Kristo, mpate ondoleo la dhambi zenu.' ... "Wale walioukubali ujumbe wake walibatizwa, na siku ile watu wapata elfu tatu wakaongezwa katika hesabu yao.(Matendo 2:36-38, 41)

"Waliumega mkate nyumbani mwao, wakala pamoja kwa furaha na kwa mioyo minyofu, wakimsifu Mungu, na kupata kibali cha watu wote, na Bwana akawaongeza kila siku wale waliokuwa wakiokolewa."(Matendo 2:46-47)

Kuna mifano mingi ya wengine waliomkubali Kristo kwa kuifia dhambi, kuzikwa (kuzamishwa ndani ya maji) katika kifo cha Kristo, kufufuliwa na Mungu kama viumbe wapya wa kiroho, na kuwekwa katika Mwili wa Kristo na katika ushirika na Mungu.

1. towashi Mwethiopia - Matendo 8
2. Wasamaria - Matendo 8
3. Sauli wa Tarso - Matendo 9
4. Kornelio - Matendo 10
5. Watu katika miji mingi ya Filipi, Efeso, Korintho na Rumi.

Maswali

1. Kuna unabii mmoja tu kuhusu Yesu.
Kweli ___ Uongo ___
2. Mungu kwa makusudi alijiondolea uungu ili kuwa mwanadamu na kuishi miongoni mwa viumbe vyake.
Kweli ___ Uongo ___
3. Hakuna wanahistoria wasio Wakristo walioandika kuhusu Yesu.
Kweli ___ Uongo ___
4. Yohana, Mbatizaji, alikiri kwamba Yesu alikuwa Mungu ambaye angeweza kuchukua dhambi za wanadamu.
Kweli ___ Uongo ___
5. Msingi wa Kanisa alilojengwa Kristo ulikuwa
  - a. ___ Wayahudi
  - b. ___ Petro
  - c. ___ Yesu kama Mungu katika mwili
  - d. ___ Kanisa lake halijaanzishwa